

KOULUTTAJANA KEHITTYMINEN

PÄIVI KUPIAS

Gaudeamus

Kirja on julkaistu alun perin Gaudeamuksen Palmenia-sarjassa.

Copyright © 2007 & 2025 Tekijä ja Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kansi: Heikki Jantunen

KL 38.6, 69.13, K
UDK 374

ISBN 978-952-345-337-1

4., muuttamaton painos

LUKIJALLE 5

KOULUTTAJA ESIINTYJÄNÄ 11

- Hyvä kouluttajuus 11
- Miten esiintyminen näyttäytyy kouluttajan työssä 17
 - Esiintymisjännitys 17
 - Esiintymisvarmuutta kehittämässä 19
 - Esiintymistaidon saloja 22
 - Sanallisen ja sanattoman viestinnän yhteensopivuus 24
- Välineellinen havainnollistaminen 31

KOULUTTAJA MONIPUOLISTEN

OPETUSMENETELMIEN KÄYTTÄJÄNÄ 35

- Oppimisprosessi ja opetusmenetelmät 38
- Virittäytyminen ja esittäytyminen 41
 - Erilaisia esittäytymistapoja 41
 - Korttien ja esineiden käyttö 44
 - Opiskelutilan järjestäminen 45
- Aikaisemman osaamisen huomioiminen 49
 - Porinaryhmät 49
 - Ketjukirjoittaminen 51
 - Ennakkokysymykset 52
- Oppimistarpeet, motivoituminen ja tavoitteiden asettaminen 54
 - Alkukoe tai -testi 54
 - Oppimistavoitteiden asettaminen yhdessä 55
 - Orientoivat lukutehtävät 56
- Opittavan asian kokonaisuuden hahmottaminen 58
 - Kouluttajan esittämä kokonaishahmotus 58
 - Yhteinen kokonaiskuvan hahmottaminen 60
 - Prosessikävely 61
 - Käsitekartat ja miellekartat (mind map) 61
- Tietopohjan lisääminen 64
 - Aktiivoiva luento 64
 - Näyttelykävely (Gallery walk) 66
 - Jaettu tiedonhankinta 71
- Opitun omakohtaistaminen 72
 - Opetuskeskustelu 72
 - Kumuloituva ryhmä (Snowballing) 74
 - Reflektiivinen ryhmä 75

- Opitun soveltaminen 77
 - Roolipeli 77
 - Roolipeli itseohjautuvana ryhmäharjoituksena 80
 - Case-opetus (Tapausopetus) 82
- Kriittinen pohdinta ja arviointi 83
 - Väittely 83
 - Akvaarioryhmä 85
 - Oppimispäiväkirja 86
- Uuden luominen ja innovointi 89
 - Aivoriihi 89
 - Ketjukirjoittaminen 90
 - Avoin tila (Open space) 91
 - Ideointi- ja ratkaisuryhmät 92
 - Oppimiskahvila (Learning cafe) 93
- Lopuksi menetelmistä 94

KOULUTTAJA YKSILÖIDEN OPPIMISEN EDISTÄJÄNÄ 97

- Oppimisesta 98
 - Yksilöt tiedonkäsittelijöinä 100
 - Reflektio oppimisessa 104
 - Oppimaan oppiminen 106
 - Oppimistyyleistä 107
- Oppimiskäsitykset ja kouluttajan toiminta 111
 - Yksilöllisen tiedonkäsittelyn huomioiminen 112
 - Kouluttajana toimimisen haasteita 113
- Kouluttaja oppimisen edistäjänä 116
 - Oppijoiden aikaisemmalle osaamiselle rakentaminen 116
 - Oppimistarpeiden ja -tavoitteiden huomioiminen 118
 - Motivaation tukeminen 120
 - Kokonaiskuvan hahmottamisen tukeminen 122
 - Oppijoiden aktiivisuuden edistäminen 125
 - Oppimisilmapiirin tukeminen 127
 - Vuorovaikutuksen edistäminen 128
 - Palautemahdollisuuksien lisääminen 129
- Oppimisen prosessimaisuus ja koulutuksen monimuotoisuus 133
 - Henkilökohtainen opintosuunnitelma 136
 - Henkilökohtainen kehityssuunnitelma 138

Yksilöllinen ohjaus 141

Valmentaminen eli coaching 142

Mentorointi 143

Tuutorointi 145

Työnohjaus 146

Ohjaajan asema ja ohjaustyyli 149

Ohjaajan asema 149

Ohjaustyyliä 150

Ratkaisu- ja voimavarakeskeiset kysymykset ohjauksessa 154

KOULUTTAJA YHTEISÖLLISEN KEHITTÄMISEN TUKIJANA 161

Oppiminen osallistumisena ja merkitysten rakentamisena 162

Yhteisöllisen kouluttajan toiminnan periaatteita 64

Dialogisuus ja oppiminen 166

Yhteisöllinen kouluttaja luokahuoneympäristössä 173

Ongelmaperustainen oppiminen 173

Tutkiva oppiminen 177

Yhteisöllinen kouluttaja sisäisenä konsulttina 183

Kehittäminen yhteisöllisenä prosessina organisaatiossa 183

Kouluttaja kehittyvien yhteisöjen tukijana 189

Oppiva organisaatio ja kehittyvä työyhteisö 189

Kehittävä työntutkimus ja toiminnan teoria 190

Ratkaisukeskeisyys työyhteisöjen kehittämisessä 195

Yhteenveto: Kouluttaja yhteisöllisen kehittämisprosessin ohjaajana 204

Kirjallisuutta 215

Lähteet 216